

เอกสารนี้เสนอที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

วันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๑

ความมุ่งหมายและคำอธิบายประกอบ
ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๖๐

หมวด ๑๒ องค์การอิสระ

(มาตรา ๒๓๕ - มาตรา ๒๔๗)

ความมุ่งหมายและคำอธิบายประกอบ
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>มาตรา ๒๓๕ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๓๖ ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือมีการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เฉพาะที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินผู้ใดมีพฤติการณ์ตามมาตรา ๒๓๔ (๑) ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้สวนข้อเท็จจริง และหากมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เห็นว่าผู้นั้นมีพฤติการณ์หรือกระทำความผิดตามที่ได้สวน ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ถ้าเป็นกรณีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้เสนอเรื่องต่อศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัย ทั้งนี้ให้นำความในมาตรา ๒๒๖ วรรคเจ็ด มาใช้บังคับแก่การพิจารณาพิพากษาของศาลฎีกาโดยอนุโลม</p> <p>(๒) กรณีอื่นนอกจาก (๑) ให้ส่งสำนวนการได้สวนไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือดำเนินการอื่นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต</p> <p>การได้สวนข้อเท็จจริงและมีมติตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต</p> <p>เมื่อศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองประทับฟ้อง ให้ผู้ถูกกล่าวหาหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าจะมีคำพิพากษา เว้นแต่ศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ใน</p>	<p>กำหนดขั้นตอนและวิธีการในการดำเนินการเมื่อพบว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ใดมีพฤติการณ์ร้ายแรง ผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง</p>

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>กรณีที่ศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหา มีพฤติการณ์หรือกระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหา แล้วแต่กรณี ให้ผู้ต้องคำพิพากษานั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันหยุดปฏิบัติหน้าที่ และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น และจะเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาไม่เกินสิบปีด้วยหรือไม่ก็ได้</p> <p>ผู้ใดถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไม่ว่าในกรณีใด ผู้ที่นั้นไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตลอดไป และไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ</p> <p>ในกรณีที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหา มีความผิดฐานร่ำรวยผิดปกติหรือทุจริตต่อหน้าที่ ให้บริษัทรัพย์สินที่ผู้ันั้นได้มาจากการกระทำความผิด รวมทั้งบรรดาทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ได้มาแทนทรัพย์สินนั้น ตกเป็นของแผ่นดิน</p> <p>การพิจารณาของศาลฎีกาและศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้นำสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นหลักในการพิจารณา และเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ให้ศาลมีอำนาจไต่สวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้</p> <p>ให้นำมาตรานี้มาใช้บังคับแก่กรณีที่บุคคลตามมาตรา ๒๓๔ (๓) จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้นด้วยโดยอนุโลม</p>	

คำอธิบายประกอบ

(๑) วรรคหนึ่ง กำหนดขั้นตอนและวิธีการในการดำเนินการ ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือมีการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเฉพาะที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระหรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน มีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อ

บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทำการไต่สวนข้อเท็จจริง และหากมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เห็นว่าผู้นั้นมีพฤติการณ์หรือกระทำความผิดตามที่ไต่สวน ให้ดำเนินการดังนี้

(๑.๑) ถ้าเป็นกรณีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้เสนอเรื่องต่อศาลฎีกาวินิจฉัย โดยให้การพิจารณาพิพากษาของศาลฎีกาเป็นไปตามระเบียบของที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาซึ่งต้องกำหนดให้ใช้ระบบไต่สวนและให้ดำเนินการโดยรวดเร็ว

(๑.๒) ถ้าเป็นกรณีอื่นให้ส่งสำนวนการไต่สวนไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือดำเนินการอื่นตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกำหนด¹

(๒) **วรรคสอง** เป็นการกำหนดกรอบระยะเวลาในการไต่สวนข้อเท็จจริงและมีมติของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ โดยให้เป็นไปตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกำหนด

(๓) **วรรคสาม** เป็นบทบัญญัติที่ให้ผู้ถูกกล่าวหาต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตั้งแต่เมื่อศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองรับฟ้องไปจนกว่าจะมีคำพิพากษา เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น และถ้าได้มีคำพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่มีความผิดตามที่ถูกกล่าวหาจริง ให้ผู้ต้องคำพิพากษานั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันหยุดปฏิบัติหน้าที่ และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น ทั้งนี้ จะเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาไม่เกิน ๑๐ ปีด้วยหรือไม่ก็ได้²

(๔) **วรรคสี่** เป็นบทบัญญัติที่กำหนดโทษให้ผู้ถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นตลอดไป และไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ

(๕) **วรรคห้า** กำหนดให้มีการริบทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ได้มาเนื่องจากการร่ำรวยผิดปกติหรือการทุจริตต่อหน้าที่ โดยให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

(๖) **วรรคหก** ในการพิจารณาคดีของศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องใช้สำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นหลัก และเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลสามารถไต่สวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้

(๗) **วรรคเจ็ด** การที่บัญญัติให้นำมาใช้บังคับกับกรณีบุคคลตามมาตรา ๒๓๔ (๓) ที่ตั้งใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินโดยอนุโลมนั้น หมายความว่า ต้องนำมาตรา ๒๓๕ มาใช้บังคับแก่ผู้

¹ บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๒๕ วันอังคารที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ ครั้งที่ ๗๒ วันอังคารที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๙ และครั้งที่ ๑๑๓ วันศุกร์ที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๙

² บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๐๐ วันอังคารที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๙

ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้นได้ด้วยโดยอนุโลม³

³ บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชว:สช) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๑๓ วันศุกร์ที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๙

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>มาตรา ๒๓๖ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา หรือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อกล่าวหาว่ากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติผู้ใดกระทำการตามมาตรา ๒๓๕ (๑) โดยยื่นต่อประธานรัฐสภาพร้อมด้วยหลักฐานตามสมควร หากประธานรัฐสภาเห็นว่ามีความผิดอันควรส่งเสียให้มีการกระทำตามที่กล่าวหา ให้ประธานรัฐสภาเสนอเรื่องไปยังประธานศาลฎีกาเพื่อตั้งคณะผู้ตรวจสอบอิสระจากผู้ซึ่งมีความเป็นกลางทางการเมืองและมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ เพื่อไต่สวนหาข้อเท็จจริง</p> <p>คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม หน้าที่และอำนาจ วิธีการไต่สวน ระยะเวลาการไต่สวน และการดำเนินการอื่นที่จำเป็นของคณะผู้ตรวจสอบให้เข้าไปตามกฎหมายบัญญัติ</p>	<p>กำหนดเงื่อนไขในการเข้าชื่อกล่าวหากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กระทำผิดตามมาตรา ๒๓๕ (๑)</p>

คำอธิบายประกอบ

(๑) วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่เปิดให้มีการตรวจสอบกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่ามีพฤติการณ์ร้ายหรือผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงหรือไม่ ซึ่งแตกต่างจากที่เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ทั้งในเรื่องจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อ และไม่มีการบัญญัติให้ที่ประชุมวุฒิสภาเป็นผู้ที่ถอดถอนออกจากตำแหน่งอีกต่อไป ซึ่งเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้ยื่นคำร้องต่อประธานวุฒิสภาเนื่องจากวุฒิสภามีอำนาจในการถอดถอน แต่ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ไม่ได้กำหนดให้วุฒิสภามีอำนาจในการถอดถอน ดังนั้น จึงกำหนดให้ยื่นคำร้องต่อประธานรัฐสภาแทน เพื่อให้สอดคล้องกับหน้าที่และอำนาจของประธานรัฐสภา โดยกำหนดให้บุคคลต่อไปนี้มีสิทธิเข้าชื่อกล่าวหาว่ากรรมการ ป.ป.ช. ผู้ขึ้นกระทำการดังกล่าวต่อประธานรัฐสภา พร้อมด้วยหลักฐานตามสมควรได้

(๑.๑) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้ง ๒ สภา จำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๕ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้ง ๒ สภา ซึ่งแตกต่างจากที่เคยบัญญัติไว้ใน

* บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวงสช) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๒๘ วันศุกร์ที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ และครั้งที่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่ได้กำหนดจำนวนไว้ไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้ง ๒ สภา หรือ

(๑.๒) ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า ๒๐,๐๐๐ คน ซึ่งเป็นจำนวนเดียวกับที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและง่ายในการตรวจสอบ เพราะหากกำหนดจำนวนไว้เป็นจำนวนที่มากกว่านี้ อาจทำให้ประชาชนไม่สามารถเข้าชื่อตรวจสอบได้ อันทำให้ไม่เกิดการตรวจสอบได้จริง⁵

(๒) **วรรคสอง** เมื่อได้มีการยื่นกล่าวหากรรมการดังกล่าวแล้ว หากประธานรัฐสภาเห็นว่ามีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำตามที่ถูกกล่าวหา ให้ประธานรัฐสภาเสนอเรื่องไปยังประธานศาลฎีกาเพื่อตั้งคณะผู้ไต่สวนอิสระจากผู้ซึ่งมีความเป็นกลางทางการเมืองและมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ เพื่อไต่สวนข้อเท็จจริง โดยรายละเอียดเกี่ยวกับคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม หน้าที่และอำนาจ วิธีการไต่สวน ระยะเวลาการไต่สวน และการดำเนินการอื่นตามที่จำเป็นของคณะผู้ไต่สวนอิสระ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ⁶

วัตถุประสงค์ในการตั้งผู้ไต่สวนอิสระขึ้นมาทำการไต่สวนหาข้อเท็จจริงก่อน เพื่อให้มีการพิจารณาถ้อยแถลงข้อเท็จจริงก่อนที่จะเสนอเรื่องต่อศาล เนื่องจากหากมีการเสนอเรื่องต่อศาลแล้ว ผู้ถูกกล่าวหาต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษา อันจะทำให้เกิดปัญหาต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้ ดังนั้น จึงต้องมีการถ้อยแถลงข้อเท็จจริงในเบื้องต้นก่อน⁷

⁵ บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๒๘ วันศุกร์ที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

⁶ บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๒๘ วันศุกร์ที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ และครั้งที่ ๑๑๓ วันศุกร์ที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๙

⁷ บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๐๐ วันอังคารที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๙

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>มาตรา ๒๓๗ เมื่อดำเนินการไต่สวนแล้วเสร็จ ให้คณะผู้ไต่สวนอิสระดำเนินการ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ถ้าเห็นว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูลให้สั่งยุติเรื่อง และให้คำสั่งดังกล่าวเป็นที่สุด</p> <p>(๒) ถ้าเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้เสนอเรื่องต่อศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัย โดยให้นำความในมาตรา ๒๓๕ วรรคสาม วรรคสี่ และวรรคหก มาใช้บังคับโดยอนุโลม</p> <p>(๓) ถ้าเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาผิดการณตามที่ถูกกล่าวหา และมีใช้กรณีตาม (๒) ให้ส่งสำนวนการไต่สวนไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และให้นำความในมาตรา ๒๓๕ วรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า มาใช้บังคับโดยอนุโลม</p>	<p>กำหนดขั้นตอนการดำเนินการของคณะผู้ไต่สวนอิสระเมื่อไต่สวนแล้วเสร็จ</p>

คำอธิบายประกอบ

(๑) บทบัญญัตินี้ได้วางหลักการใหม่เพื่อกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานของคณะผู้ไต่สวนอิสระในการไต่สวนกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่ถูกกล่าวหาให้เกิดความชัดเจน โดยมีขั้นตอน ดังนี้^๘

(๑.๑) ถ้าเห็นว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูลให้สั่งยุติเรื่อง และให้คำสั่งดังกล่าวเป็นที่สุด

(๑.๒) ถ้าเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้เสนอเรื่องต่อศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัย ซึ่งเมื่อศาลฎีกาได้ประทับรับฟ้องแล้ว ให้กรรมการผู้ถูกกล่าวหา นั้นหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษา เว้นแต่จะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น และถ้าได้มีคำพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหาผิดการณหรือกระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหาจริง ให้ผู้ต้องคำพิพากษานั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันหยุดปฏิบัติหน้าที่ และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น ทั้งนี้ จะเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาไม่เกิน ๑๐ ปีด้วยหรือไม่ก็ได้ ซึ่งในการพิจารณาของศาลฎีกานั้น ให้ใช้สำนวนไต่สวนของคณะผู้ไต่สวนอิสระเป็นหลัก แต่ไม่ตัดอำนาจของศาลที่จะไต่สวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้

(๑.๓) ถ้าเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาผิดการณร้ายรยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้ส่งสำนวนการไต่สวนไปยังอัยการ

^๘ บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๗๒ วันอังคารที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๙ ครั้งที่ ๑๐๐ วันอังคารที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๙ และครั้งที่ ๑๑๓ วันศุกร์ที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๙

สูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยเมื่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ประทับฟ้องแล้ว ให้กรรมการผู้ถูกกล่าวหาที่นั้นหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษา เว้นแต่จะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น และถ้าได้มีคำพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่มีพฤติการณ์หรือกระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหาจริง ให้ผู้ต้องคำพิพากษานั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันหยุดปฏิบัติหน้าที่ และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น ทั้งนี้ จะเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาไม่เกิน ๑๐ ปีด้วยหรือไม่ก็ได้ รวมทั้งให้ศาลมีอำนาจริบทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ได้มาแทนทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

(๒) ความใน (๓) การที่กำหนดให้มูลความผิดอื่นนอกจากการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ต้องส่งสำนวนการไต่สวนไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้น เนื่องจากมูลความผิดดังกล่าว เป็นมูลความผิดที่สื่อไปในทางอาญา ดังนั้น จึงต้องให้อัยการสูงสุดเป็นผู้ดำเนินการฟ้องคดี^๑

(๓) สำหรับกรรมการที่ถูกศาลพิพากษาให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไม่ว่าในกรณีใด จะไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตลอดไป และไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ

^๑ บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๒๕ วันอังคารที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ และครั้งที่ ๒๗ วันพฤหัสบดีที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

ส่วนที่ ๕

คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

ความมุ่งหมาย

(๑) บทบัญญัติในส่วนที่ ๕ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินนั้น มีองค์ประกอบอยู่ ๒ ส่วน คือ¹⁰

(๑.๑) คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และ

(๑.๒) ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

การที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้บัญญัติโครงสร้างขององค์กรตรวจเงินแผ่นดินให้แตกต่างไปจากองค์กรอิสระอื่น เนื่องจากมีความแตกต่างกันในเรื่องภารกิจหน้าที่ ซึ่งองค์กรอิสระอื่นนั้น หน้าที่และอำนาจจะเป็นของคณะกรรมการ และมีเลขาธิการทำหน้าที่เป็นหัวหน้าหน่วยงานธุรการเพื่อช่วยให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการเป็นไปได้อย่างเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ แต่สำหรับองค์กรตรวจเงินแผ่นดินนั้น หน้าที่และอำนาจในการตรวจเงินแผ่นดินจะเป็นหน้าที่และอำนาจของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ส่วนคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินจะเป็นผู้กำกับการทำงานของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน โดยการวางนโยบายการตรวจเงินแผ่นดิน และหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน แต่จะไม่มีอำนาจไปสั่งการผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินให้เข้าตรวจหน่วยรับตรวจใดหน่วยใดหน่วยหนึ่ง หรือมีผลเป็นการเลือกปฏิบัติต่อหน่วยรับตรวจ หรือทำให้มีการตรวจสอบที่อยู่นอกเหนือหน้าที่และอำนาจของผู้ว่าการ หรือมีผลให้ผู้ว่าการไม่มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งเป็นไปตามหลักที่ผู้ว่าการต้องมีความอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ แต่ยังคงต้องรับผิดชอบต่อคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินอยู่

(๒) สำหรับหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินนั้น มีหน้าที่และอำนาจในการวางนโยบายและกำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับกำกับการตรวจเงินแผ่นดิน รวมทั้งกำกับการตรวจเงินแผ่นดินให้เป็นไปตามนโยบายและหลักเกณฑ์ และกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐด้วย และยังมีอำนาจให้คำปรึกษา แนะนำ หรือเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินแผ่นดิน รวมถึงให้คำแนะนำในการแก้ไขข้อบกพร่องเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินแผ่นดินของหน่วยงานรัฐด้วย นอกจากนี้ยังมีอำนาจสั่งลงโทษทางปกครองกรณีที่มีการกระทำความผิดกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ¹¹

(๓) ส่วนหน้าที่และอำนาจของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินนั้น มีหน้าที่และอำนาจในการตรวจเงินแผ่นดินให้เป็นไปตามนโยบายการตรวจเงินแผ่นดินและหลักเกณฑ์มาตรฐานที่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินกำหนด ตรวจสอบผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพในการใช้จ่ายเงินของหน่วยงานของรัฐ และมีอำนาจ

¹⁰ บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๒๕ วันอังคารที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

¹¹ บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๐๐ วันอังคารที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๙

มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการดังกล่าว รวมทั้งกำกับและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ดังกล่าวด้วย¹²

(๔) นอกจากหน้าที่และอำนาจดังกล่าวแล้ว ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินยังมีอำนาจแจ้งให้ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทราบว่ามีการใช้จ่ายเงินแผ่นดินที่มีพฤติการณ์อันเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ จงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัด ต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรืออาจทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม และเป็นกรณีที่อยู่นอกเหนืออำนาจของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินเพื่อให้หน่วยงานดังกล่าวทราบและ ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป อันเป็นการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรอิสระในการ ปราบปรามการทุจริตในประเทศ

¹² บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชว.เลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๖๔ วันศุกร์ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๙

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>มาตรา ๒๓๘ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ประกอบด้วยกรรมการจำนวนเจ็ดคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งได้รับการสรรหาโดยคณะกรรมการสรรหา</p> <p>ผู้ซึ่งได้รับการสรรหาต้องเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต เป็นที่ประจักษ์ มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ เกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน กฎหมาย การบัญชี การตรวจสอบ ภายใน การเงินการคลัง และด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการตรวจเงินแผ่นดิน ทั้งนี้ เป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบปี</p>	<p>กำหนดองค์ประกอบ ที่มา รวมถึง คุณสมบัติของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน</p>

คำอธิบายประกอบ

(๑) **วรรคหนึ่ง** บทบัญญัตินี้กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ที่มาของผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการ โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติขึ้นเป็นครั้งแรกได้กำหนดจำนวนคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินไว้เก้าคน ต่อมาในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดจำนวนคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเจ็ดคน ซึ่งในบทบัญญัติรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้กำหนดให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินประกอบด้วยกรรมการจำนวนเจ็ดคน ตามที่เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งได้รับการสรรหาโดยคณะกรรมการสรรหา ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับขอบเขตหน้าที่และอำนาจ สามารถทำหน้าที่ได้ตรงตามความรับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้สรรหาบุคคลที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญในระดับสูงได้อย่างแท้จริง

(๒) **วรรคสอง** การกำหนดคุณสมบัติของกรรมการตรวจเงินแผ่นดินในรัฐธรรมนูญฉบับนี้แตกต่างจากรัฐธรรมนูญฉบับที่ผ่านมา ๆ มา กล่าวคือ กรรมการตรวจเงินแผ่นดินจะต้องมีคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามที่เป็นการทั่วไปของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระทุกองค์กรแล้ว ในมาตรานี้ยังกำหนดให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินจะต้องมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน กฎหมาย การบัญชี การตรวจสอบภายใน การเงินการคลัง และด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการตรวจเงินแผ่นดิน ทั้งนี้ เป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบปี เนื่องจากเป็นการเปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ ประกอบกับงานด้านการตรวจเงินแผ่นดินมิใช่ว่าจะต้องเป็นผู้มีความรู้ด้านบัญชีเพียงอย่างเดียว แต่จะต้องมีความรู้ความชำนาญในด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น ด้านกฎหมาย การตรวจสอบบัญชี หรือด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ การที่กำหนดระยะเวลาไม่น้อยกว่าสิบปี เพื่อให้ได้ผู้มีประสบการณ์การทำงานในระดับหนึ่ง

สามารถตรวจเงินแผ่นดินและวางนโยบายการทำงานได้ รวมถึงเพื่อให้ได้บุคคลที่มีอายุที่เหมาะสมมาดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน¹³

ทั้งนี้ บุคคลที่จะถือว่ามีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ตามความมุ่งหมายของ มาตรานี้ หมายถึงผู้ที่เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการผู้ดำรงตำแหน่งประเภทบริหารระดับสูงหรือเทียบเท่า หรือเป็นหรือเคยเป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาและดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์มาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปี หรือเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยผู้สอบบัญชีหรือวิชาชีพบัญชีมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปี และดำรงตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงในหน่วยงานของรัฐ หรือเคยดำรงตำแหน่งผู้บริหารระดับประธานกรรมการ กรรมการผู้จัดการ หรือตำแหน่งเทียบเท่าที่เรียกชื่ออย่างอื่นของธุรกิจที่เป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และต้องดำรงตำแหน่งดังกล่าวรวมเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบปี¹⁴

¹³ บันทึกการประชุม คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๒๗๖ วันอังคารที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๐

¹⁴ บันทึกการประชุม คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๒๗๖ วันอังคารที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๐

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
มาตรา ๒๓๙ กรรมการตรวจเงินแผ่นดินมีวาระการดำรงตำแหน่งเจ็ดปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว	กำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

คำอธิบายประกอบ

เป็นบทบัญญัติที่กำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน โดยกำหนดให้มีวาระ ๗ ปี และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์เดียวกับวาระการดำรงตำแหน่งขององค์กรอิสระอื่น

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>มาตรา ๒๔๐ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) วางนโยบายการตรวจเงินแผ่นดิน</p> <p>(๒) กำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน</p> <p>(๓) กำกับการตรวจเงินแผ่นดินให้เป็นไปตาม (๑) และ (๒) และกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ</p> <p>(๔) ให้คำปรึกษา แนะนำ หรือเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินแผ่นดินให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ รวมทั้งการให้คำแนะนำแก่หน่วยงานของรัฐในการแก้ไขข้อบกพร่องเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินแผ่นดิน</p> <p>(๕) สั่งลงโทษทางปกครองกรณีมีการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ</p> <p>การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน</p> <p>ผู้ถูกสั่งลงโทษตาม (๕) อาจอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุดได้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำสั่ง ในการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุดต้องคำนึงถึงนโยบายการตรวจเงินแผ่นดิน และหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินตาม (๑) และ (๒) ประกอบด้วย</p>	<p>กำหนดหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน</p>

คำอธิบายประกอบ

(๑) บทบัญญัตินี้ กำหนดหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน โดยเทียบเคียงกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งได้บัญญัติให้มีหน้าที่และอำนาจในการกำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน ให้คำปรึกษา แนะนำ และเสนอแนะให้มีการแก้ไขข้อบกพร่องเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน ส่วนที่แตกต่างจากเดิมนั้น คือ ไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการวินัยทางการเงินและการคลัง เนื่องจากรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีความมุ่งหมายให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้วินิจฉัยและกำหนดโทษปรับทางปกครองในความผิดทางวินัยการเงินการคลังของรัฐ ซึ่งคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินมีหน้าที่และ

อำนาจในการแนะนำและกำกับดูแลโดยต้องไม่แทรกแซงหน้าที่และอำนาจของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินตามหลักความเป็นอิสระของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน¹⁶

(๒) **วรรคหนึ่ง** คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจในการกำกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน โดยการกำหนดนโยบายการตรวจเงินแผ่นดิน และหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน และตรวจสอบรายงานผลการตรวจเงินแผ่นดินตามที่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินมอบหมายเท่านั้น

(๓) **บทบัญญัติใน (๔)** การกำหนดให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจในการให้คำแนะนำแก่หน่วยงานของรัฐในการแก้ไขข้อบกพร่องเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินแผ่นดินนั้น เนื่องจากปัญหาดังกล่าวบางส่วนเกิดจากความไม่รู้ของหน่วยงานรัฐ ซึ่งเป็นปัญหาเล็กน้อย จึงควรให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินมีอำนาจสั่งการให้หน่วยงานของรัฐแก้ไขให้ถูกต้องได้โดยไม่ลังโทษ อันจะทำให้การดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐเป็นไปในทางที่ดีมากยิ่งขึ้น¹⁷

(๔) **วรรคสาม เหตุที่ให้ผู้ถูกสั่งลงโทษตาม (๕) ต้องอุทธรณ์ไปยังศาลปกครองสูงสุดภายในเก้าสิบวัน** เนื่องจากผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้มีหน้าที่ตรวจเงินแผ่นดินให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเงินการคลังของรัฐ และเมื่อพบว่ามีกรกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการเงินการคลังของรัฐ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินก็สามารถสั่งลงโทษทางปกครองแก่ผู้นั้นได้¹⁸ โดยได้เปิดกว้างให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินสามารถใช้ดุลพินิจในเรื่องความผิดและบทกำหนดโทษ ทั้งนี้ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินสามารถวางแนวทางเป็นการภายในได้ว่า

ความผิดใดควรมีบทลงโทษเท่าใด หากมีความผิดที่นอกเหนือไปจากที่กำหนดไว้หรือแนวทางที่เคยปฏิบัติ ก็ให้เป็นดุลพินิจของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินโดยคำนึงถึงความร้ายแรงของพฤติกรรมการกระทำผิดและความเสียหายที่เกิดจากการกระทำผิดนั้น

¹⁶ บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๒๘ วันศุกร์ที่ ๓๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

¹⁷ บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๖๔ วันศุกร์ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๙

¹⁸ บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๐๐ วันอังคารที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๙

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>มาตรา ๒๔๑ ให้มีผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินคนหนึ่ง ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาโดยได้รับการเสนอชื่อจากคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน</p> <p>ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน</p> <p>ผู้ได้รับการเสนอชื่อเพื่อแต่งตั้งเป็นผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ต้องได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ และให้นำความในมาตรา ๒๐๔ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสี่ และมาตรา ๒๐๕ มาใช้บังคับแก่การแต่งตั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินด้วยโดยอนุโลม</p> <p>การสรรหา การคัดเลือก และการเสนอชื่อผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน</p>	<p>กำหนดกระบวนการการได้มาซึ่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน</p>

คำอธิบายประกอบ

(๑) วรรคหนึ่ง บทบัญญัตินี้กำหนดกระบวนการการได้มาซึ่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินแตกต่างจากที่เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เนื่องจากได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการองค์กรแตกต่างจากองค์กรอิสระอื่น ๆ โดยให้หน้าที่และอำนาจในการดำเนินการของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินจะอยู่ที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดโดยจะอยู่ภายใต้การกำกับของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และได้กำหนดให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้เสนอชื่อผู้สมควรได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อให้วุฒิสภาให้ความเห็นชอบ

(๒) วรรคสอง เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินต้องมีคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน^{๑๙} เนื่องจากหน้าที่และอำนาจในการตรวจเงินแผ่นดินเป็นของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน จึงจำเป็นต้องกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามให้สูงเทียบเท่ากับคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

^{๑๙} บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ขวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๒๔ วันศุกร์ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๙

(๓) **วรรคสาม** เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้การสรรหาผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินต้องได้รับความเห็นชอบของวุฒิสภาซึ่งกระบวนการดังกล่าวเป็นลักษณะเดียวกับการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๐๔ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสี่ และมาตรา ๒๐๕ โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ถ้าในกรณีที่วุฒิสภาไม่ให้ความเห็นชอบให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเสนอชื่อบุคคลผู้จะดำรงตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินใหม่แทนบุคคลที่ไม่ได้รับความเห็นชอบ แล้วเสนอต่อวุฒิสภาเพื่อให้ความเห็นชอบต่อไป และเมื่อวุฒิสภาให้ความเห็นชอบกับรายชื่อนั้นแล้ว ให้ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ²⁰ เพื่อให้การได้มาซึ่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินต้องผ่านกระบวนการตรวจสอบที่เข้มงวดอันจะได้มาซึ่งบุคคลที่มีความเหมาะสมและมีความสามารถในการตรวจเงินแผ่นดิน

นอกจากนี้ การบัญญัติให้นำมาตรา ๒๐๕ มาใช้โดยอนุโลม หมายความว่า ถ้าผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาให้เป็นผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินยังมิได้พ้นจากตำแหน่งข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือกรรมการหรือที่ปรึกษาของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หรือ เป็นผู้ดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วนบริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด หรือยังประกอบวิชาชีพเป็นผู้ประกอบวิชาชีพอิสระอยู่ ต้องแสดงหลักฐานว่าได้ลาออกหรือเลิกประกอบวิชาชีพนั้นแล้วต่อประธานวุฒิสภาภายในเวลาที่ประธานวุฒิสภากำหนด ซึ่งต้องเป็นเวลาก่อนที่ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้ง ในกรณีที่ไม่แสดงหลักฐานภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าผู้นั้นสละสิทธิ และให้ดำเนินการใหม่ตั้งแต่ต้น²¹

(๔) **วรรคสี่** เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้นำรายละเอียดเกี่ยวกับการสรรหา การคัดเลือก และการเสนอชื่อผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินไปบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน²² ทั้งนี้ กระบวนการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระของคณะกรรมการสรรหาเป็นการดำเนินการตามมาตรา ๒๐๓ ไม่ได้นำมาใช้กับการสรรหาผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินด้วย เนื่องจากในมาตรานี้ได้บัญญัติกระบวนการสรรหาผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินไว้เป็นการเฉพาะแล้ว²³

²⁰ บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๖๔ วันศุกร์ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๙ และครั้งที่ ๗๒ วันอังคารที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๙

²¹ บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๖๔ วันศุกร์ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๙ และครั้งที่ ๗๒ วันอังคารที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๙

²² บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๖๔ วันศุกร์ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๙

²³ บันทึกการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๓๒๘ วันพฤหัสบดี ที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๖๐

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>มาตรา ๒๔๒ ให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินปฏิบัติหน้าที่โดยเที่ยงธรรม เป็นกลาง และปราศจากอคติทั้งปวงในการใช้ดุลพินิจ โดยมีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ตรวจเงินแผ่นดินตามนโยบายการตรวจเงินแผ่นดินและหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินที่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินกำหนด และตามกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ</p> <p>(๒) ตรวจผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพในการใช้จ่ายเงินของหน่วยงานของรัฐ</p> <p>(๓) มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการตาม (๑) และ (๒)</p> <p>(๔) กำกับและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตาม (๓)</p>	<p>กำหนดหน้าที่และอำนาจของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินโดยต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างเที่ยงธรรม เป็นกลาง และปราศจากอคติทั้งปวง</p>

คำอธิบายประกอบ

(๑) บทบัญญัตินี้เป็นการกำหนดหน้าที่และอำนาจของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน แตกต่างจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เนื่องจากได้เพิ่มเติมหน้าที่และอำนาจของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินมากขึ้น ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๔๔ และมาตรา ๒๔๕ (ดูคำอธิบายประกอบในมาตราดังกล่าว) ซึ่งในการปฏิบัติหน้าที่นั้น ต้องเป็นไปโดยเที่ยงธรรม เป็นกลาง และปราศจากอคติทั้งปวงในการใช้ดุลพินิจ²⁴

(๒) สำหรับหน้าที่และอำนาจของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินนั้น มีดังนี้

(๒.๑) ตรวจเงินแผ่นดินตามนโยบายการตรวจเงินแผ่นดินและหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินที่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินกำหนด และตามกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ และมีอำนาจมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการดังกล่าวได้ โดยผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินต้องกำกับและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ดังกล่าวด้วย²⁵

²⁴ บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๗๒ วันอังคารที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๙

²⁵ บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๗๒ วันอังคารที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๙

(๒.๒) ตรวจสอบผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพในการใช้จ่ายเงินของหน่วยงานของรัฐ และมีอำนาจมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการดังกล่าวได้ โดยผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินต้องกำกับและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ดังกล่าวด้วย²⁶

²⁶ บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชว.เลข.) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๖๔ วันศุกร์ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๙

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>มาตรา ๒๔๓ ให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินมีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ โดยรับผิดชอบต่อคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของหน่วยธุรการของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน</p> <p>วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน</p>	<p>กำหนดหลักประกันความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ภายใต้การกำกับของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน</p>

คำอธิบายประกอบ

(๑) วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่แตกต่างจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งวางหลักการที่รับรองความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและการเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของหน่วยธุรการ โดยยังคงมีความยึดโยงกับคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินอยู่ เพื่อให้การตรวจเงินแผ่นดินเป็นไปอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ โดยการกำหนดให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินต้องรับผิดชอบต่อคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน หมายถึงคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้กำหนดมาตรฐาน นโยบาย แล้วกำกับให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินปฏิบัติตามเท่านั้น แต่จะไม่มีอำนาจไปสั่งการผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินให้เข้าตรวจหน่วยรับตรวจใด หน่วยใดหน่วยหนึ่ง หรือมีผลเป็นการเลือกปฏิบัติต่อหน่วยรับตรวจ หรือทำให้มีการตรวจสอบที่อยู่นอกเหนือหน้าที่และอำนาจของผู้ว่าการ หรือมีผลให้ผู้ว่าการไม่มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งเป็นไปตามหลักที่ผู้ว่าการต้องมีความอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ แต่ยังคงต้องรับผิดชอบต่อคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินอยู่ และการที่บัญญัติเช่นนี้ เพื่อมิให้เกิดกรณีที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินอาจกระทำการบางอย่างตามอำเภอใจซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสียหายได้ จึงต้องบัญญัติให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินต้องรับผิดชอบต่อคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน²⁷

(๒) วรรคสอง เป็นบัญญัติให้นำรายละเอียดเกี่ยวกับวาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินให้นำไปบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน²⁸

²⁷ บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ขวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๒๘ วันศุกร์ที่ ๓๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

²⁸ บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ขวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๘๒ วันอังคารที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๙

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>มาตรา ๒๔๔ ในกรณีที่มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการใช้จ่ายเงินแผ่นดินมีพฤติการณ์อันเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ จงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรืออาจทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม และเป็นกรณีที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินไม่มีอำนาจจะดำเนินการใดได้ ให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินแจ้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี เพื่อทราบและดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป</p> <p>ในการดำเนินการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือหน่วยงานอื่นตามที่ได้รับแจ้งตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าเอกสารและหลักฐานที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบหรือจัดทำขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของสำนวนการสอบสวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือของหน่วยงานอื่นนั้น แล้วแต่กรณี</p>	<p>บูรณาการหน้าที่และอำนาจของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินเข้ากับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปราบปรามการทุจริต</p>

คำอธิบายประกอบ

(๑) บทบัญญัตินี้เป็นบทบัญญัติใหม่เพื่อมุ่งหมายแก้ปัญหาการทับซ้อนในการทำหน้าที่และการใช้อำนาจขององค์กรอิสระ โดยกำหนดกระบวนการเพื่อเชื่อมโยงการทำหน้าที่การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินแผ่นดินของหลายองค์กรเพื่อให้การปราบปรามการทุจริตได้ผลอย่างแท้จริง

(๒) **วรรคหนึ่ง** กำหนดหน้าที่และอำนาจของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินเพื่อดำเนินการเฉพาะเรื่องซึ่งนอกเหนือการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจทั่วไปในเรื่องที่คาบเกี่ยวระหว่างหน้าที่และอำนาจของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่พบการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินแผ่นดินหรืออาจทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ซึ่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินไม่มีอำนาจจะดำเนินการใดได้ โดยให้แจ้งหน่วยงานดังกล่าวที่เกี่ยวข้องทราบเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป ยกตัวอย่างเช่น ในกรณีที่เกี่ยวกับการทุจริตการเลือกตั้ง ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินไม่มีอำนาจดำเนินการได้ แต่สามารถตรวจสอบการใช้จ่ายเงินเพื่อเรียกเงินคืนได้ ส่วนเรื่องเกี่ยวกับการทุจริตนั้น ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินจะต้องส่งสำนวนการตรวจสอบไปให้ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป เป็นต้น

(๓) วรรคสอง กำหนดขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับวรรคหนึ่ง โดยให้ถือว่าเอกสารและหลักฐานที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบหรือจัดทำขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของสำนวนการสอบสวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือของหน่วยงานอื่น เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการดำเนินการของหน่วยงานดังกล่าวต่อไป²⁹

²⁹ บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ขอเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๑๓ วันศุกร์ที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๙

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>มาตรา ๒๔๕ เพื่อประโยชน์ในการระงับหรือยับยั้งความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่การเงินการคลังของรัฐ ให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินเสนอผลการตรวจสอบการกระทำที่ไม่เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐและอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่การเงินการคลังของรัฐอย่างร้ายแรง ต่อคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเพื่อพิจารณา</p> <p>ในกรณีที่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเห็นพ้องด้วยกับผลการตรวจสอบดังกล่าว ให้ปรึกษารัฐมนตรีหรือร่วมกับคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หากที่ประชุมร่วมเห็นพ้องกับผลการตรวจสอบนั้น ให้ร่วมกันมีหนังสือแจ้งสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบโดยไม่ชักช้า และให้เปิดเผยผลการตรวจสอบดังกล่าวต่อประชาชนเพื่อทราบด้วย</p>	<p>กำหนดหน้าที่ของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินในการระงับหรือยับยั้งความเสียหายอย่างร้ายแรงที่อาจเกิดขึ้นแก่การเงินการคลังของรัฐ</p>

คำอธิบายประกอบ

(๑) บทบัญญัตินี้เป็นหลักการใหม่อันเป็นจุดแข็งของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ กำหนดขึ้นเพื่อให้สอดคล้องมาตรา ๒๒๑ ซึ่งกำหนดให้องค์กรอิสระต้องร่วมมือและช่วยเหลือกันเพื่อป้องกันความเสียหายแก่การเงินการคลังของรัฐ โดยถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นกลไกการตรวจสอบภาครัฐเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๒) วรรคหนึ่ง กำหนดให้กรณีที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินตรวจพบการใช้จ่ายเงินของรัฐอาจก่อให้เกิดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่การเงินการคลังของรัฐซึ่งไม่เป็นไปตามกฎหมายวินัยการเงินการคลัง รายงานต่อคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

(๓) วรรคสอง การที่ให้องค์กรทั้ง ๓ องค์กรนี้ร่วมกันมีหนังสือแจ้งสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบโดยไม่ชักช้า และให้เปิดเผยผลการตรวจสอบดังกล่าวต่อประชาชนเพื่อทราบด้วยนั้น เพื่อเป็นการดูแลให้การดำเนินการของรัฐเป็นไปตามกฎหมายวินัยการเงินการคลัง อันเป็นกลไกส่วนหนึ่งในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ซึ่งจะทำให้ประเทศสามารถก้าวไปข้างหน้าได้อย่างยั่งยืน³⁰

³⁰ บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๐๐ วันอังคารที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๙

ส่วนที่ ๖

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ความมุ่งหมาย

กำหนดให้มีคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นองค์กรอิสระ ซึ่งเดิมคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ต่อมาในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีสถานะเป็นองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ สำหรับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้รับการบัญญัติให้เป็นองค์กรอิสระ โดยกำหนดให้องค์ประกอบคณะกรรมการสรรหาแตกต่างจากคณะกรรมการสรรหาองค์กรอิสระอื่น กล่าวคือ มีที่มาที่มีความหลากหลาย โดยการสรรหาต้องให้มีผู้แทนองค์กรเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสรรหาด้วย ทั้งยังกำหนดคุณสมบัติของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต้องเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ด้านการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ซึ่งการกำหนดองค์ประกอบและที่มาให้มีความหลากหลายดังกล่าวนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการปารีส (Paris Principles) ซึ่งเป็นหลักการที่เป็นข้อตกลงร่วมกันของนานาชาติในการรับรองคุ้มครององค์กรสิทธิมนุษยชน ด้วย ทั้งนี้ได้กำหนดกรอบหน้าที่และอำนาจไว้ในรัฐธรรมนูญเพิ่มเติมจากที่เคยกำหนดในรัฐธรรมนูญฉบับที่ผ่านมา โดยให้มีหน้าที่และอำนาจชี้แจงและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องโดยไม่ชักช้าในกรณีที่มีการรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยโดยไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในระดับสากลและของประเทศไทยที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา³¹

³¹ บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๖๔ วันศุกร์ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๙ ครั้งที่ ๗๒ วันอังคารที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๙ และครั้งที่ ๑๑๓ วันศุกร์ที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๙

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>มาตรา ๒๔๖ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประกอบด้วยกรรมการจำนวนเจ็ดคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาจากผู้ซึ่งได้รับการสรรหาผู้ซึ่งได้รับการสรรหาต้องมีความรู้และประสบการณ์ด้านการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เป็นกลางทางการเมือง และมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์</p> <p>กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีวาระการดำรงตำแหน่งเจ็ดปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว</p> <p>คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม การสรรหา และการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ทั้งนี้ บทบัญญัติเกี่ยวกับการสรรหาต้องกำหนดให้ผู้แทนองค์กรเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนมีส่วนร่วมในการสรรหาด้วย</p>	<p>กำหนดจำนวน องค์ประกอบ ที่มา คุณสมบัติ และวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเพิ่มเติมจากคุณสมบัติทั่วไปที่กำหนดไว้แล้วในมาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖</p>

คำอธิบายประกอบ

(๑) **วรรคหนึ่ง** บทบัญญัตินี้ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดถึงองค์ประกอบ ที่มา คุณสมบัติ และวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยกำหนดให้ที่มาสอดคล้องกับหลักการสากลซึ่งเป็นข้อตกลงร่วมกันของนานาชาติในการรับรองคุ้มครององค์การสิทธิมนุษยชน ซึ่งรายละเอียดปลีกย่อยที่เกี่ยวกับคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม การสรรหา และการพ้นจากตำแหน่ง ให้นำไปบัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ³²

ทั้งนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ต้องมีความเป็นกลางทางการเมือง มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน กฎหมายภายในประเทศ และกฎหมายระหว่างประเทศเพื่อให้สอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights : ICCPR) และ หลักการปารีสว่าด้วยสถานะของสถาบันแห่งชาติเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (Paris Principles Relating to the Status of National Institutions for the Promotion and Protection of Human Rights)

³² บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๗๒ วันอังคารที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๙ ครั้งที่ ๑๐๐ วันอังคารที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๙ และครั้งที่ ๑๐๑ วันพุธที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๙

(๒) วรรคสอง กำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยกำหนดให้มีวาระ ๗ ปี และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์เดียวกับวาระการดำรงตำแหน่งขององค์กรอิสระอื่น³³

(๓) วรรคสาม การสรรหากรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากองค์กรอิสระอื่น โดยจะต้องเปิดกว้างและควรมีองค์ประกอบของกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่มีความหลากหลาย เพื่อให้ตรงตามเจตนารมณ์ของหลักการปารีส³⁴

³³ บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๐๐ วันอังคารที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๙

³⁴ บันทึกการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๓๐๗ วันศุกร์ที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๖๐

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	ความมุ่งหมาย
<p>มาตรา ๒๔๗ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ตรวจสอบและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนทุกกรณีโดยไม่ล่าช้า และเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากการละเมิดสิทธิมนุษยชน ต่อหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้อง</p> <p>(๒) จัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศเสนอต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี และเผยแพร่ต่อประชาชน</p> <p>(๓) เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย ฎุระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน</p> <p>(๔) ชี้แจงและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องโดยไม่ชักช้าในกรณีที่มีการรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยโดยไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม</p> <p>(๕) สร้างเสริมทุกภาคส่วนของสังคมให้ตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชน</p> <p>(๖) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ</p> <p>เมื่อรับทราบรายงานตาม (๑) และ (๒) หรือข้อเสนอแนะตาม (๓) ให้คณะรัฐมนตรีดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามความเหมาะสมโดยเร็ว กรณีใดไม่อาจดำเนินการได้หรือต้องใช้เวลาในการดำเนินการ ให้แจ้งเหตุผลให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทราบโดยไม่ชักช้า</p> <p>ในการปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต้องคำนึงถึงความผาสุกของประชาชนชาวไทยและผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติเป็นสำคัญด้วย</p>	<p>กำหนดหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในการตรวจสอบข้อเท็จจริง การจัดทำรายงาน เสนอแนะมาตรการ แนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ โดยคำนึงถึงความผาสุกของประชาชนชาวไทยและผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติเป็นสำคัญ</p>

คำอธิบายประกอบ

(๑) บทบัญญัตินี้ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดถึงหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งเดิมคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรืออันไม่เป็นตามพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนของไทย และเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำหรือละเลยการกระทำดังกล่าว เสนอแนะนโยบายและเสนอการปรับปรุงกฎหมาย ส่งเสริมการศึกษาการวิจัย และการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน และการประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์กรเอกชน และองค์กรอื่นในด้านสิทธิมนุษยชน และต่อมาในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีสถานะเป็น “องค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ” และได้มีการเพิ่มอำนาจหน้าที่ในการเสนอเรื่องหรือฟ้องคดีต่อศาล ทั้งนี้ บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีสถานะเป็น “องค์กรอิสระ” และมีหน้าที่และอำนาจแตกต่างจากรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ โดยไม่ได้ให้อำนาจคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการเสนอเรื่องหรือฟ้องคดีต่อศาล และไม่ได้มุ่งหมายให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นเพียงองค์กรตรวจสอบสิทธิในประเทศเท่านั้น แต่มุ่งหมายให้มีบทบาทสำคัญในการรักษาผลประโยชน์ของประเทศโดยเพิ่มหน้าที่และอำนาจในการชี้แจงและแถลงข้อเท็จจริงที่ถูกต้องให้ต่างประเทศทราบในกรณีที่มีการรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยที่บิดเบือน ไม่ถูกต้อง หรือไม่เป็นธรรม

(๒) บทบัญญัติใน (๑) เป็นหน้าที่ในการตรวจสอบเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศทุกกรณี

(๓) บทบัญญัติใน (๒) เป็นการกำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการในการจัดทำรายงานเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนภายในประเทศ

(๔) บทบัญญัติใน (๓) เป็นการกำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการในการเสนอแนะแนวทาง ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอันเนื่องมาจากการทำหน้าที่ตาม (๑) และ (๒)

(๕) บทบัญญัติใน (๔) เป็นการกำหนดให้มีการชี้แจงและแถลงข้อเท็จจริงที่ถูกต้องในกรณีที่มีการรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยที่บิดเบือน ไม่ถูกต้อง หรือไม่เป็นธรรม ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นผู้ชี้แจงและแถลงข้อเท็จจริงโดยไม่ล่าช้า เพื่อให้ได้รับการยอมรับและมีความน่าเชื่อถือมากกว่าหน่วยงานของรัฐเป็นผู้ชี้แจงเอง เนื่องจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นองค์กรอิสระ จึงมีความน่าเชื่อถือและเป็นกลางมากกว่าหน่วยงานของรัฐ โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีหน้าที่ในการชี้แจงข้อเท็จจริงเรื่องสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยที่ถูกต้องให้กับต่างประเทศด้วย ซึ่งในการชี้แจงนั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสามารถประสานงานกับกระทรวงการต่างประเทศในการชี้แจงข้อเท็จจริงให้ต่างประเทศเกิดความเข้าใจในเรื่องสิทธิมนุษยชนที่ถูกต้องได้³⁵

³⁵ บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ขวเลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๖๔ วันศุกร์ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๙ และครั้งที่ ๑๐๐ วันอังคารที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๙

(๖) บทบัญญัติใน (๕) เป็นการกำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีหน้าที่สร้างเสริมทศภาคส่วนของสังคมให้ตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชนเพื่อให้มาตรฐานที่สูงขึ้นในทุกด้าน เป็นการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสิทธิมนุษยชนให้กับประชาชน โดยมีภารกิจสื่อสารกับสังคมและ รมรณศให้สามารถรับรู้และเข้าใจปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนอย่างจริงจัง รวมถึงการส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน อันจะเป็นกลไกหนึ่งในการปกป้องและแก้ไขปัญหาในเรื่องสิทธิ มนุษยชนได้เป็นอย่างดี³⁶

(๗) บทบัญญัติใน (๖) เป็นการกำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีหน้าที่และ อำนาจอันตามที่กฎหมายบัญญัติ³⁷

(๘) วรรคสอง เป็นการเร่งรัดให้คณะรัฐมนตรีต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไขให้เป็นไปตามหลัก สิทธิมนุษยชนโดยเร็ว โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดผลในการปกป้องสิทธิมนุษยชนได้อย่างแท้จริง³⁸

(๙) วรรคสาม เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ที่แสดงถึงคำอธิบายประกอบสำคัญของกฎบัตร หน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ต้องคำนึงถึงความผูกพันของประชาชนชาวไทยและ ผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติเป็นสำคัญ³⁹

³⁶ บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชว.เลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๖๔ วันศุกร์ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๙ และครั้งที่

๗๓ วันพุธที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๙

³⁷ บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชว.เลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๖๔ วันศุกร์ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๙ และครั้งที่

๗๓ วันพุธที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๙

³⁸ บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชว.เลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๖๔ วันศุกร์ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๙

³⁹ บันทึกการประชุม และรายงานการประชุม (ชว.เลข) คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๐๑ วันพุธที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๙

